

VII. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

УДК: 81:001.891 В-54

DOI 10.31652/2521-1307-2022-35-99-113

МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕНЬ У СФЕРІ МОВНОГО ЛАНДШАФТУ (НА ОСНОВІ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ)

Аніко Берегсасі

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
Україна, м. Берегово, пл. Кошута, 6
e-mail: beregszaszi.aniko@kmf.uz.ua
ORCID: 0000-0001-6860-7579

Вільмош Газдаг

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
Україна, м. Берегово, пл. Кошута, 6
e-mail: gazdagvilmos@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9331-2307

Степан Черничко

Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ
Україна, м. Берегово, пл. Кошута, 6
e-mail: csernicsko.istvan@kmf.uz.ua
ORCID: 0000-0003-4512-988X

Упродовж останнього десятиліття кількість досліджень, присвячених питанням мовного ландшафту, значно зростає. Вивчення мовного ландшафту певного регіону стало пріоритетною темою серед лінгвістів, особливо в поліетнічних та багатомовних регіонах.

У статті не лише з'ясовано сутність поняття «лінгвістичний ландшафт», а й з'ясовано, що його можна інтерпретувати та досліджувати по-різному. Встановлено, що частиною дедалі частіше інтерпретованого мовного ландшафту може бути також аналіз мов, які використовуються в документах і навіть у грошових одиницях.

Окреслено, що онлайн-бібліографія «Лінгвокраєзнавча бібліографія» вже налічує понад 1150 записів, серед яких є також публікації про мовний ландшафт України. У міжнародній літературі така тематика також поступово розширюється, тому власне поняття постійно набуває нових інтерпретацій. Сьогодні вже вважаються його частиною написи різними мовами на візитних картках, вивіски у публічних місцях, а також, наприклад, маркування товарів, мова документів, офіційних бланків, грошових знаків.

У статті доведено, що мовний ландшафт є однією зі складових мовної політики, він робить мовну політику відразу помітною. Те, як і які мови представлені в ЛЛ, свідчить про

цілі мовної політики цієї держави та надає суспільству інформацію про мовні установки та ідеології державної влади.

Як основний у статті застосовано історичний підхід до аналізу мовного ландшафту, що допомагає з'ясувати аспекти мовної політики та мовної ідеології не лише сусідніх у просторі держав, а й послідовних країн у часі. Водночас, замість кількісного методу, на якому здавна робився акцент у дослідженнях мовного ландшафту, останнім часом надають перевагу якісному аналізу, тому в статті робимо спробу зосередитися на розкритті семіотичних характеристик мовного ландшафту.

Ключові слова: мовний ландшафт, методи дослідження, квалітативний аналіз, квантитативний аналіз, мовна політика, мовні ідеології.

METHODOLOGY OF RESEARCH IN THE FIELD OF LINGUISTICS LANDSCAPE (ON THE BASIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCES)

Anikó Beregszászi

Rákóczi Ferenc II. Transcarpathian Hungarian College of Higher Education
6 Kossuth Square, Beregszász, Ukraine
e-mail: beregszaszi.aniko@kmf.uz.ua
ORCID: 0000-0001-6860-7579

Vilmos Gazdag

Rákóczi Ferenc II. Transcarpathian Hungarian College of Higher Education
6 Kossuth Square, Beregszász, Ukraine
e-mail: gazdagvilmos@gmail.com
ORCID: 0000-0002-9331-2307

István Cserniczkó

Rákóczi Ferenc II. Transcarpathian Hungarian College of Higher Education
6 Kossuth Square, Beregszász, Ukraine
e-mail: cserniczko.istvan@kmf.uz.ua
ORCID: 0000-0003-4512-988X

Over the past decade, research on the topic of the linguistic landscape has grown considerably. The study of the linguistic landscape of a particular region has become a priority topic among linguists in recent years, especially in multi-ethnic and multilingual regions. For example, the online Linguistic Landscape Bibliography already has more than 1150 entries, including publications on the linguistic landscape of Ukraine. In the international literature, the topic of research on the linguistic landscape is also gradually expanding, so the concept itself is constantly acquiring new interpretations. Today inscriptions in different languages on business cards are already considered part of it, as well as, for example, the marking of goods, the language of documents, official forms, as well as, for example, banknotes. We show, that the linguistic landscape is one of the components of language policy; it makes the language policy immediately apparent. How and what languages are represented in the LL indicates the given state's language policy objectives and provides the society with information on the linguistic attitudes and ideologies of the state power.

The linguistic landscape has recently become an object of scientific study, so the methodology of its research is still being formed. The aim of this article is to introduce the concept of linguistic

landscape and to present ways of research based on the international scientific literature. Applying the abovementioned approaches, in this publication we have shown that the concept of "linguistic landscape" is not only an analysis of signage in public places, it can be interpreted and investigated in different ways. We believe that part of the increasingly interpreted linguistic landscape can also be an analysis of the languages used in documents and even in monetary units. Agreeing with many researchers on this topic, we note that a historical approach to the analysis of the linguistic landscape helps to clarify aspects of language policy and language ideology not only of neighboring states in space, but also of successive countries over time. At the same time, instead of the quantitative method, which has long been emphasized in studies of the linguistic landscape, qualitative analysis has recently been favored, so we also recommend focusing on the disclosure of semiotic characteristics of the linguistic landscape.

Keywords: *linguistics landscape, research methods, qualitative analysis, quantitative analysis, language policy, language ideologies.*

Постановка проблеми. Упродовж останнього десятиліття кількість досліджень, що стосуються проблем мовного ландшафту, значно зросла. Вивчення мовного ландшафту певного регіону віднедавна стало пріоритетною темою серед лінгвістів, особливо це стосується поліетнічних та багатомовних регіонів. Наприклад, в онлайн-бібліотеці із цієї теми є вже понад 1150 записів (Linguistic Landscape Bibliography), серед них і публікації про мовний ландшафт України [46; 18; 19; 9; 10; 69; 51; 36]. У міжнародній науковій літературі поступово розширюється і тематика досліджень, присвячених мовному ландшафту, тож постійно набуває нових тлумачень і саме поняття. На сьогодні його частиною вважають уже і написи різними мовами на візитних картках, так само як, наприклад, і маркування товарів [64, с. 154], мову документів, офіційних бланків [5; 42; 43; 61; 59, с. 1–2 тощо], навіть і банкнотів [2].

Мовний ландшафт став об'єктом наукового вивчення нещодавно, тож методика його вивчення ще тільки формується [28, с. 3; 31; 67]. **Мета цієї статті** – ознайомлення з поняттям лінгвістичного ландшафту та опис методів дослідження на основі міжнародної наукової літератури.

Поняття мовного ландшафту. У соціолінгвістиці термін «мовний ландшафт» (англійською «Linguistic landscape») уживається як сукупність офіційних дорожніх знаків, рекламних вивісок, географічних назв, назв вулиць та площ, офіційних таблиць комерційних і урядових установ, бланків та документів офіційного діловодства тощо [14, с. 5; 44, с. 25; 1].

Теоретичні питання, пов'язані з вивченням мовного ландшафту, розглянуто в багатьох узагальнювальних працях, зокрема Д. Гортера [29]. Короткий виклад загальних розробок щодо мовного ландшафту подано, наприклад, у публікаціях П. Бакхауза [6], Д. Гортера [30], Е. Шогами [63] тощо. Однак зазначимо, що вже перші дослідження в цій сфері визначили дві базові функції написів, що з'являються в публічному просторі: *комунікативну* та *символічну*.

Із комунікативною функцією мовного ландшафту все просто: щось пишуть для того, щоб доносити до людей інформацію. Стосовно написів, що виконують винятково комунікативну функцію, доцільно, щоб ті, хто є авторами таблиць і написів, подавали інформацію тією мовою (чи мовами), якою (чи якими) вона може бути донесена цільовій аудиторії.

Мета символічних написів значно глибша, ніж просто донесення інформації до читачів. Символічні написи, крім базової інформації, містять певний додатковий підтекст. Символічна функція отримала значно більшу, ніж у попередні епохи, роль у добу поширення європейського національного романтизму та ідеї національної держави. Відтоді в Європі

поступово поширювалася практика, коли мова панівної державотворчої (або титульної) нації відображалася в публічних написах не тільки офіційного чи комерційного характеру, але й у громадській та частково навіть у церковній сфері. Отож у публічних написах не завжди з'являлася та мова, яку найкраще розуміло оточення, а та, якій привласнювали символічні функції. Останнім часом усе більше досліджень, які розглядають й аналізують мовний ландшафт саме з погляду символічної функції.

Мовний ландшафт і мовна політика. Мовна політика регулює, які мови і як можуть з'являтися в публічному громадському просторі. Мовна політика центральної влади формує мовний ландшафт згори (top-down) шляхом законів та інших нормативних документів. Сам мовний ландшафт можна тлумачити як знак, як певний символ [7, с. 8; 68]. Адже те, які мови проявлені в мовному ландшафті, має символічний зміст [50, с. 247]. Мовний ландшафт часто є ареною для обговорення мовної політики між різними учасниками суспільства [26, с. 484]. Саме тому мовний ландшафт, що став базовим поняттям порівняно нового напрямку досліджень, багато хто трактує як віддзеркалення мовної політики, своєрідне її публічне вираження [62, с. 112; 64; 65, с. 5]. Е. Шогами зображує мовний ландшафт як арену боротьби за владу, контроль, національну ідентичність і самовираження [62]. Як відзначає, наприклад, С. Дел Negro, «мовний ландшафт робить мовну політику одразу видимою» [20, с. 206]. Дослідження мовного ландшафту показує матеріальні сліди мовної політики, а також оскаржує цю мовну політику [26, с. 482]. Це насамперед є наслідком того, що мови, які з'являються в мовному ландшафті, виконують символічну функцію. Тому науковці аналізують соціальне та культурне розміщення знаків у мовному ландшафті і прагнуть описати соціальний зміст матеріального розміщення знаків і дискурсів [57].

Те, які мови і як можуть з'являтися чи з'являються в мовному ландшафті в широкому його значенні, відображає цілі мовної політики певної держави, а також дає інформацію про мовну ідеологію та позицію влади. Аналіз певних сегментів мовного ландшафту дає змогу розкрити, якою бажає показати владна еліта свою мовну політику. Вивчення окремих елементів мовного ландшафту допомагає зрозуміти ті мовні ідеології, які політиком, що їх формує, має намір спрямувати назовні [40; 12, с. 244].

«Мови самі по собі не є ні природними, ні нейтральними. Їх вивчення у взаємозв'язках з історією, політикою та економікою є необхідною умовою кращого розуміння світу, у якому живемо, включно з Центральною Європою», – писав Т. Камуселла [39, с. 101]. Аналіз мовного ландшафту є одним із важливих методів дослідження символічної функції мови та розуміння її як засобу формування ідентичності. Завдяки вивченню мовного ландшафту можна краще пізнати цілі й прагнення мовної політики, розкрити ідеології, що приховалися за мовною політикою [64]. Аналіз мовного ландшафту є корисним для кращого розуміння мовнополітичних процесів, допоможе з'ясувати відносини між мовою та політикою і забезпечить ширше бачення конфліктів на мовній основі. Отже, ми виходимо з того твердження, що мови, які з'являються в мовному ландшафті, поруч із комунікативною функцією мають і символічне значення. Вивчення мовного ландшафту може стати хорошим доповненням до класичних мовознавчих досліджень. Уважаємо, що поруч із традиційними методиками соціолінгвістики й мовної політики аналіз мовного ландшафту може бути корисним при характеристиці динамічних і непередбачуваних суспільних, політичних і мовних процесів [13, с. 8; 26].

Е. Шогами [64] звертає увагу на те, що мовну політику здійснюють не тільки держави. Мовна політика відбувається як зверху вниз (top-down), так і знизу вгору (bottom-up), тобто вона охоплює політику держави, напівофіційні установи, навчальні заклади всіх видів,

приватні організації та компанії, а також низові рухи та приватні особи. Політики всіх типів і різних учасників узаємодіють і колективно формують ролі, які виконують мови меншин у мовному ландшафті. Ці ролі підлягають переговорам і конфліктуванню [26, с. 484]. На основі зв'язку мовного ландшафту з мовною політикою можна зробити висновок, що у формуванні мовного ландшафту участь так само бере не єдиний учасник. Особливо це стосується територій, де проживають національні меншини. Р. Брубейкер указує, що національні меншини потрапляють у лещата двох непримиренних між собою націоналізмів: з одного боку, це націоналізм тих держав, у яких вони проживають, а з іншого – націоналізм тих материнських держав, із якими вони внаслідок етнопонаціональної спорідненості пов'язані. Національні меншини можуть і самі висувати вимоги, причому на національній основі. Саме ці вимоги роблять їх національною меншиною [16]. Мовні практики меншин і більшості у цьому плані можна розглядати як частину політичних дискусій про мовну політику держави: спікери можуть, наприклад, виробляти трансгресивні ознаки, які додають мову меншини до мовного ландшафту або викреслюють мову меншини [26, с. 487].

На думку П. Шогамі, мовний ландшафт виконує роль посередника між рівнями мовної політики [62, с. 110–111]. Верхній рівень творять мовні ідеології, а в мовному ландшафті знаходять конкретне втілення (форму) ідеології мов, які перебувають при владі. При цьому мовний ландшафт впливає на щоденне мововживання, на мовну поведінку і на думки про мову або мови. Крім цього, мовний ландшафт може стати ареною ідеологічної боротьби (тобто мовний ландшафт може впливати й на ідеологію). Написи приватних осіб і (наскільки це дозволяє законодавство) підприємців можуть дотримуватися інших ідеологій, ніж офіційне візуальне мововживання [17; 35; 34; 41]. Так само графіті можуть порушувати правила або активісти можуть встановлювати альтернативні знаки чи тексти, зафарбовувати чи перефарбовувати написи.

Дослідження мовного ландшафту. Мовний ландшафт став об'єктом наукових досліджень відносно нещодавно. Методика його вивчення ще тільки формується. На це вказує й те, що ні в численних збірниках, присвячених цій темі [наприклад, 6; 11; 33; 27; 38; 47; 56; 60 тощо], ні в журналі «*Linguistic Landscape: An International Journal*»⁵⁷ не викристалізувався такий методичний підхід, дотримання якого стало б загальноприйнятним та очікуваним для дослідників цієї сфери.

«Якщо відсутність загального теоретичного обґрунтування в дослідженні LL⁵⁸ іноді висвітлювалася для критики [див., наприклад 38], калейдоскопічний характер дослідження LL повинен, на нашу думку, розглядатися як актив в цьому сенсі, оскільки він залишає підставу для теоретичне перехресне збагачення, а також реалізація (поєднання) різних типів методології», – пишуть відомі дослідники мовного ландшафту [26, с. 483].

Однак існують методичні рекомендації та принципи [32]. Наприклад, на переконання укладачів збірника «*Minority Languages in the Linguistic Landscape*», у дослідженнях мовного ландшафту потрібно комбінувати критерії квантитативного та квалітативного аналізу [48, с. 3]. А. Павленко звертає увагу, що до мовного ландшафту можна і потрібно застосовувати не тільки синхронний підхід [50]. Коли публічний громадський простір перебуває в постійних змінах, у русі, то саме дослідження мовного ландшафту – очевидно, насамперед через фотографію, яка здатна зафіксувати мить, – є статичним. Але сам мовний ландшафт не статичний, а динамічно змінний [50, с. 253; 23; 22]. Дослідниця наголошує на

⁵⁷ Журнал «*Linguistic Landscape: An International Journal*» видає Джон Бенджамін (<https://benjamins.com/catalog/11>). Журнал виходить з 2015 року.

⁵⁸ LL = Linguistic Landscape (анг.), тобто – мовний ландшафт.

потребі аналізувати мовний ландшафт як постійно змінне, динамічне явище [52; див. також 4]. А. Пеннікук стверджує, що для тлумачення мовного ландшафту потрібно розкрити і зрозуміти історичний контекст [53, с. 59].

Д. Гортер, розглядаючи методіку дослідження мовного ландшафту, акцентує на міждисциплінарних підходах [28, с. 86]. Науковець відзначає, що історичний підхід до вивчення мовного ландшафту не дуже поширений, але може застосовуватися як одна з різних технік аналізу [28, с. 88], водночас наголошуючи на потребі якомога точніше визначити предмет та об'єкт аналізу, з'ясувати обставини дослідження [29, с. 1–6].

Дослідження, присвячені мовному ландшафту, спрямовані насамперед на вивчення того, як проявляється мова в громадських місцях, у публічному просторі [29; 31]. Першу хвилю досліджень мовного ландшафту започаткувала праця «Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study» [44]. Її автори, використовуючи переважно квантитативну методіку, зосередилися зокрема на тому, що П. Шогамі і Е. Бен-Рафаель характеризують так: дослідження мовного ландшафту не що інше, ніж «тлумачення присутності, представництва та значенням мов, які з'являються в публічному просторі» [58, с. 1]. Для усунення недоліків початкових досліджень мовного ландшафту А. Яворські та К. Турлоу ввели поняття семіотичного ландшафту [37] і замість квантитативного аналізу акцентували на ширшому семіотичному аналізі знаків, що перебувають у публічному просторі [54, с. 270].

Аналізуючи мовний ландшафт, ми виходимо з того, що його елементи можуть пояснити такі чинники [див.: 8]:

- 1) владні відносини;
- 2) комунікативні цілі;
- 3) намір самовираження;
- 4) вираження колективної ідентичності.

Кожен елемент цієї моделі відображається в дослідженнях, однак іноді можуть бути одночасно різні пояснення намірів авторів чи замовників написів або їх тлумачень читачами (реципієнтами).

За спостереженням А. Павленко, дослідження мовного ландшафту сприяє кращому виявленню відносин мови й ідентичності, розкриттю мовних ідеологій [50, с. 247–248]. Науковець указує, що в дослідженнях мовного ландшафту домінують синхронні підходи, які сконцентровані на одному моменті, тому імпліцитно розглядають публічний простір як статичний [50, с. 253]. Однак дослідниця розглядає мовний ландшафт не як явище «тут і зараз», а як діахронне та динамічне. Вона тлумачить мовний ландшафт як процес, узаємопов'язаний з іншими мовними практиками, а також розглядає елементи мовного ландшафту як учасників суспільних і мовних змін [див., наприклад, 50; 52]. Інші дослідники мовного ландшафту вважають, що «зміна в публічній сфері може бути наслідком зміни у мовній політиці» [26, с. 482]. На відміну від синхронних досліджень, мовний ландшафт може стати інструментом для дослідження того, як розвиваються мовні ідеології [26, с. 499].

Упорядники міжнародного видання «*Minority Languages in the Linguistic Landscape*» висловили в передмові сподівання, що дослідження мовного ландшафту сприятиме кращому розумінню мов меншин, а також «боротьбі їх мовців зі структурними недоліками, зрештою зверне увагу на розширення можливостей національних меншин і виживання мови» [48, с. 1–2]. Упорядники збірника поділяють думку Едвардса [21], який вважає, що наявність мов меншин у мовному ландшафті свідчить про їхній статус у суспільстві.

Мовний ландшафт символічно вказує, хто проживає в цьому просторі. Під час дослідження простору, у якому проявляється мовний ландшафт, треба брати до уваги: а) вигаданий простір (яким уявляють і хотіли б бачити заповнений мовним ландшафтом простір політики та інші представники влади); б) життєвий простір (яким бачать і як інтерпретують мовний ландшафт люди, що живуть у цьому просторі); в) практику простору (як насправді проявляються мови у громадському просторі) [66, с. 237]. У такому розумінні мовний ландшафт визначають ті закони та інші нормативні акти, якими згори регулюються межі заповнення громадського простору. Однак люди, що проживають на території, не завжди задоволені тим, як регулюють мововживання центральні органи влади. У такому разі навіть можуть виникнути мовні конфлікти. Мовні конфлікти можуть стати видимими і в такий спосіб, що певні групи змінюють мовний ландшафт: зафарбують небажану мову або дофарбують ту, якої, на їхню думку, не вистачає [48, с. 7–8]. Перефарбуванням, «коригуванням» офіційних написів громадські активісти можуть показово змінити уявлений та передбачений політичними гравцями мовний простір [49; 3]. Через установлення органами влади таких покажчиків, де були відсутні написи мовою національної меншини, «мовний ландшафт перетворився в місце, де мовні конфлікти стають особливо помітними» [50, с. 254].

Є науковці, які шукають пояснення особливостей мовного ландшафту в мовних ідеологіях [37]. Н. Ферклау слушно зауважує, що «ідеології тісно пов'язані з владою» й «ідеології тісно пов'язані з мовами» [25, с. 2]; а також «ідеології живуть у текстах» [24, с. 71].

А. Яворські і К. Турлов аналізують елементи мовного ландшафту крізь призму мовних ідеологій [38, с. 11]. Уважаємо, що аналіз присутності чи відсутності мов у публічному просторі відкриває можливість з'ясувати картину, яку влада бажає транслювати про себе вітчизняній та міжнародній громадській думці.

Проте варто зазначити: зображення, яке бажають нам транслювати, не обов'язково розкриває справжні цілі мовної політики, адже трансльована загалу картинка не завжди збігається з реальними політичними мотиваціями, що залишаються прихованими [62, с. 54]. «Реальна» мовна політика може суперечити «декларованій», хоч формальна документація у сфері мовної політики, безперечно, є частиною процесу, спрямованого на створення «реальної» ситуації [55, с. 128]. Саме тому варто аналізувати мовний ландшафт як одну з можливих форм виявлення мовної політики та мовних ідеологій.

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Застосовуючи вказані вище підходи, у цій публікації ми показали, що поняття «мовний ландшафт» – це не тільки аналіз вивісок у громадських місцях, його можна трактувати та досліджувати різними способами. Уважаємо, що частиною все ширше трактованого мовного ландшафту може бути й аналіз мов, які використовуються в документах і навіть на грошових одиницях [18; 2]. Погоджуючись із багатьма дослідниками цієї проблеми, відзначимо, що історичний підхід до аналізу мовного ландшафту сприяє з'ясуванню аспектів мовної політики та мовної ідеології не тільки держав, що є сусідніми в просторі, але й країн, що змінюють одна одну в часі [див., наприклад, 4; 50; 52]. При цьому замість квантитативного методу, на якому тривалий час акцентували в дослідженнях мовного ландшафту, останнім часом віддають перевагу квалітативному аналізу [15], тому і ми рекомендуємо зосередитися на розкритті семіотичних характеристик мовного ландшафту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Белей Л. Соціолінгвістичне висвітлення терміна «мовний ландшафт». *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2010. Вип. 23. С. 36–40.

2. Берегсасі А., Черничко С. Гроші та (мовна) політика. Візуальна конструкція мовної політики на банкнотах на території сучасного Закарпаття. Будапешт; Берегово : «Терміни», 2020. 120 с.
3. Черничко С. Роль громадських активістів у формуванні мовного ландшафту та мовної політики // *A nyelvészet műhelyeiből* / Csernicskó I., Márku A. ed. Ungvár : Autdor-Shark, 2019. С. 125–133.
4. Backhaus P. Signs of multilingualism in Tokyo: A diachronic look at the linguistic landscape. *International Journal of the Sociology of Language*. 175/176. 2005. pp. 103–121.
5. Backhaus P. Multilingualism in Tokyo: A Look into the Linguistic Landscape. *International Journal of Multilingualism* 3(1). 2006. pp. 52–66.
6. Backhaus P. *Linguistic Landscapes: A Comparative Study of Urban Multilingualism in Tokyo*. Clevedon : Multilingual Matters. 2007. 158 p.
7. Ben-Rafael E., Shohamy E., Amara M. H., Trumper-Hecht N. Linguistic landscape as symbolic construction of the public space: The case of Israel // *Linguistic landscape: A new approach to multilingualism* / Gorter D. ed. Clevedon : Multilingual Matters. 2006. pp. 7–30.
8. Ben-Rafael E. et al. Introduction. In. Shohamy, E. et al. eds. // *Linguistic Landscape in the City*. Bristol : Multilingual Matters. 2010. pp. XI–XXVIII.
9. Bever O. Linguistic Landscapes of Post-Soviet Ukraine: Multilingualism and Language Policy in Outdoor Media and Advertising. Tucson : University of Arizona. 2010. 235 p.
10. Bever, O. Linguistic landscapes as multimodal and multilingual phenomena // Laitinen M., Zabrodska A. eds. *Dimensions of Sociolinguistics Landscapes in Europe. Materials and Methodological Solutions*. Frankfurt am Main : Peter Lang. 2015. pp. 233–261.
11. Blackwood R., Lanza E., Hirut W. eds. *Negotiating and Contesting Identities in Linguistic Landscape*. London : Bloomsbury Academic. 2016. 288 p.
12. Blommaert J. Language Policy and National Identity // *An Introduction to Language Policy: Theory and Method* / Ricento T. ed. Malden, MA: Blackwell Publishing Ltd. 2006. pp. 238–254.
13. Blommaert J. Ethnography, superdiversity and linguistic landscapes: Chronicles of complexity. *Multilingual Matters*. Bristol, 2013. 126 p.
14. Blommaert J. Chronicles of complexity: Ethnography, superdiversity and linguistic landscapes. *Tilburg Papers in Culture Studies* 29. Tilburg University, 2012. 151 p.
15. Blommaert J., Maly, I. Ethnographic linguistic landscape analysis and social change: A case study. *Tilburg Papers in Culture Studies*, paper 100. 2014. URL: http://www.researchgate.net/publication/264992781_Ethnographic_Linguistic_Landscape_Analysis_and_social_change_A_case_study (дата звернення: 20.11.2022).
16. Brubaker R. Nationalizing states revisited: projects and processes of nationalization in post-Soviet states. *Ethnic and Racial Studies* 34(11). 2011. pp. 1785–1814.
17. Burdick C. *Mobility and Language in Place: A Linguistic Landscape of Language Commodification*. Amherst : University of Massachusetts. 2012. 44 p.
18. Csernicskó I., Beregszászi, A. Different states, same practices: visual construction of language policy on banknotes in the territory of present-day Transcarpathia. *Language Policy* 18 (2). 2019. pp. 269–293. <https://doi.org/10.1007/s10993-018-9485-3>
19. Csernicskó I., Laihonen, P. Hybrid practices meet nation-state language policies: Transcarpathia in the twentieth century and today. *Multilingua* 35/1. 2016. pp. 1–30.
20. Dal Negro, S. Local policy modeling the linguistic landscape // *Linguistic landscape. Expanding the scenery*. Shohamy E. Gorter D. eds. New York ; London : Routledge. 2009. pp. 206–218.
21. Edwards J. *Minority Languages and Group Identity: Cases and Categories*. Amsterdam : John Benjamins. 2010. 231 p.
22. Erőss Á., Holányi Á., Tátrai, P. Toponymic politics and the role of heritagisation in multiethnic cities in Romania. *International Journal of Heritage Studies* 28 / 6. 2022. pp. 763–777. DOI: [10.1080/13527258.2022.2076719](https://doi.org/10.1080/13527258.2022.2076719)

23. Eröss Á. Landscape in transition in the shadow of 2022 Russia's invasion in Ukraine – notes from Hungary. *Border & Regional Studies* 10/1. 2022. pp. 71–86. DOI <https://doi.org/10.25167/brs4792>
24. Fairclough N. Critical discourse analysis: The critical study of Language. London : Longman. 1995. 268 p.
25. Fairclough N. Language and power (2nd ed.). London : Longman. 2001. 226 p.
26. Gorter D., Marten H. F., Van Mensel L. Linguistic Landscapes and Minority Languages // *The Palgrave Handbook of Minority Languages and Communities*. Hogan-Brun G., O'Rourke B. eds. London : Palgrave Macmillan. 2019. pp. 481–506.
27. Gorter D., Marten, H. F., Van Mensel, L. eds. *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. 324 p.
28. Gorter D. Further Possibilities for Linguistic Landscape Research // *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*. Gorter D. ed. Clevedon; Buffalo; Toronto : Multilingual Matters. 2006. pp. 81–89.
29. Gorter D. Introduction: The Study of the Linguistic Landscape as a New Approach to Multilingualism // *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*. Gorter D. ed. Clevedon; Buffalo; Toronto : Multilingual Matters. 2006. pp. 1–6.
30. Gorter D. Linguistic Landscapes in a Multilingual World. *ARAL – Annual Review of Applied Linguistics* 33. 2013. pp. 190–212.
31. Gorter D. A nyelvi tájkép tanulmányozása: bevezetés a tudományterületbe. *Regio* 25/3. 2017. pp. 31–49.
32. Gorter D. Methods and Techniques for Linguistic Landscape Research: About Definitions, Core Issues and Technological Innovations // *Expanding the Linguistic Landscape: Linguistic Diversity, Multimodality and the Use of Space as a Semiotic Resource*. Pütz M., Mundt N. eds. Bristol; Blue Ridge Summit : Multilingual Matters, 2018. pp. 38–57. DOI [10.21832/9781788922166-005](https://doi.org/10.21832/9781788922166-005)
33. Gorter D. ed. *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*. Clevedon; Buffalo; Toronto : Multilingual Matters. 2006. 96 p.
34. Hires-László K., Horzsa G., Letenyei L. A kétnyelvűség mint üzleti érdek: Egy nyelvitájkép-kutatás eredményei a kelet-szlovák-magyar határregióban. Kérdőíves, résztvevő megfigyelésen és szakértői interjúkon alapuló kutatás eredményei. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 21/4. 2019. pp. 3–21.
35. Hires-László K. Linguistic Landscapes in a Western Ukrainian Town. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 10 (1): 2019. pp. 87–111.
36. Ivanova O. Language situation in post-Soviet-Kyiv: Ukrainian and Russian in the linguistic landscape and communicative practices // *Sociolinguistic Transition in Former Eastern Bloc Countries: Two Decades after the Regime Change*. Sloboda M., Laihonon P., Zabrodszkaja A. eds. Frankfurt am Main Peter Lang. 2016. pp. 379–405.
37. Jaworski A., Thurlow C. Introducing Semiotic Landscapes // *Semiotic Landscapes: Language, Image, Space*. Jaworski A., Thurlow C. eds. London : Continuum. 2010. pp. 1–40.
38. Jaworski A., Thurlow C. eds. *Semiotic landscapes: Language, image, space*. London : Continuum. 2010. 298 p.
39. Kamusella T. *Creating Languages in Central Europe During the Last Millennium*. New York : Palgrave Macmillan. 2015. 168 p.
40. Kroskrity P. V. Regimenting language // *Regimes of Language: Ideologies, Politics and Identities*. Paul V. Kroskrity ed. Santa Fe : School of American Research Advanced Seminar Series. 2000. pp. 1–34.
41. Laihonon P., Csernicskó I. Expanding Marginality: Linguascaping a Transcarpathian Spa in South-Western Ukraine // *Language and Culture on the Margins: Global/Local Interactions*. Kroon S., Swanenberg J. eds. New York; London : Routledge. 2019. pp. 145–164.
42. Laihonon P. Beware of the dog! Private linguistic landscapes in two 'Hungarian' villages in South-West Slovakia. *Language Policy* 14 (1). 2015. DOI [10.1007/s10993-015-9358-y](https://doi.org/10.1007/s10993-015-9358-y). <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10993-015-9358-y#page-1> (дата звернення: 20.11.2022).

43. Laihonen, P. Linguistic landscapes of a minoritized regional majority: Language ideologies among Hungarians in South-West Slovakia // *Dimensions of Sociolinguistic Landscapes in Europe Materials and Methodological Solutions*. Mikko Laitinen, Anastassia Zabrodskaia eds. Peter Lang; Frankfurt am Main; Berlin; Bern; Bruxelles; New York; Oxford; Wien. 2015. pp. 171–198.
44. Landry R., Bourhis R. Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality. *Journal of Language and Social Psychology* 16. 1997. pp. 23–49.
45. Linguistic Landscape Bibliography. <https://www.zotero.org/groups/216092/-linguistic-landscape-bibliography> (дата звернення: 18.11.2022).
46. Malykhina S. Change and continuity in the urban semiosphere of post-Soviet Kharkiv. *East/West: Journal of Ukrainian Studies* 7 (2020)/1. 2020. pp. 55–104. DOI: 10.21226/ewjus569
47. Mark D. M., Turk A. G., Burenhult N., Stea D. eds. *Landscape in language: Transdisciplinary perspectives*. Culture and language use 4. Amsterdam : Philadelphia John Benjamins. 2011. 499 p.
48. Marten F. H., Van Mensel L. & Gorter D. Studying Minority Languages in the Linguistic Landscape // *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Gorter D., Marten H. F., Mensel L. eds. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. pp. 1–15.
49. Orosz Ö. Egy új fenomén – anyanyelvhasználati mozgalmak // Tóth K. (szerk.) *Nyelvi jogok I. A kisebbségi és nyelvi jogok helyzete Szlovákiában. Jogsegélyszolgálat 2009–2011*. Somorja : Fórum Kisebbségkutató Intézet. 2013. pp. 311–316.
50. Pavlenko A. Language Conflict in Post-Soviet Linguistic Landscapes. *Journal of Slavic Linguistics* 17(1–2). 2009. pp. 247–274.
51. Pavlenko A. Transgression as the Norm: Russian in Linguistic Landscape of Kyiv, Ukraine // *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Gorter D., Marten H. F., Mensel L. eds. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. pp. 36–56.
52. Pavlenko A. Why diachronicity matters in the study of linguistic landscapes. *Linguistic Landscape* 1(1/2). 2015. pp. 114–132.
53. Pennycook A. Language, ideology and hindsight: Lessons from colonial language policies // *Ideology, politics, and language policies: Focus on English*. Thomas Ricento ed. Amsterdam : John Benjamins. 2000. pp. 49–65.
54. Pennycook A. Translanguaging and semiotic assemblages. *International Journal of Multilingualism* 14(3). 2017. pp. 269–282.
55. Puzey G. Two-Way Traffic: How Linguistic Landscapes Reflect and Influence the Politics of Language // *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Gorter D., Marten H. F., Mensel L. eds. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. pp. 127–147.
56. Rubdy R., Ben Said S. eds. Conflict, Exclusion and Dissent in the Linguistic Landscape. Basingstoke : Palgrave MacMillan. 2015. 306 p.
57. Scollon R., Scollon S. W. Discourses in place: Language in the material world. London, UK : Routledge. 2003. 258 p.
58. Shohamy E., Ben-Rafael E. Introduction: linguistic landscape, a new journal. *Linguistic Landscape* 1(1/2). 2015. pp. 1–5.
59. Shohamy E., Gorter D. Introduction // *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. Shohamy E., Gorter D. eds. New York : Routledge. 2009. pp. 1–10.
60. Shohamy E., Gorter D. eds. *Linguistic landscape: Expanding the scenery*. New York : Routledge. 2009. 392 p.
61. Shohamy E., Waksman S. Linguistic landscape as an ecological arena: Modalities, meanings, negotiations, education // Shohamy E., Gorter D. eds. *Linguistic landscape: Expanding the scenery*. New York; London : Routledge. 2009. pp. 313–331.
62. Shohamy E. Language policy: Hidden agendas and new approaches. London : Routledge. 2006. 208 p.
63. Shohamy E. Linguistic Landscapes and Multilingualism // *The Routledge Handbook of Multilingualism*. Martin-Jones M., Blackledge A., Creese A. eds. New York : Routledge. 2012. pp. 538–551.

64. Shohamy E. LL research as expanding language and language policy. *Linguistic Landscape* 1(1/2): 2015. pp. 152–171.
65. Spolsky B. *Language Policy*. Cambridge : Cambridge University Press. 2004. 250 p.
66. Trumper-Hecht N. Linguistic Landscape in Mixed Cities in Israel from the Perspective of 'Walkers': The Case of Arabic // *Linguistic landscape in the city*. Shohamy E., Ben-Rafael E., Barni M. eds. Clevedon : Multilingual Matters. 2010. pp. 235–251.
67. Tufi S., Blackwood R. Trademarks in the linguistic landscape: Methodological and theoretical challenges in qualifying brand names in the public space. *International Journal of Multilingualism* 7. 2010. pp. 197–210.
68. Vigers D. Signs of absence: language and memory in the linguistic landscape of Brittany. *International Journal of the Sociology of Language* 223. 2013. pp. 171–187.
69. Volvach N. Still Ukrainian or Already Russian? The Linguistic Landscape of Sevastopol in the Aftermath of Crimean Annexation. *Euxeinos* 9/28. 2019. pp. 93–111.

REFERENCES

1. Beley L. Sociolinguistic coverage of the term "linguistic landscape". *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Philology. Social communications*. 2010. Issue 23. pp. 36–40.
2. Beregsasi A., Chernychko S. Money and (language) policy. Visual construction of language policy on banknotes in the territory of modern Transcarpathia. Budapest; Berehove: "Termini, 2020. 120 p.
3. Chernychko S. The role of public activists in shaping the linguistic landscape and language policy. In. Csernieskó I, - Márku A. ed. *From the linguistics workshops*. Ungvár: Atdor-Shark, 2019. pp. 125–133.
4. Backhaus P. Signs of multilingualism in Tokyo: A diachronic look at the linguistic landscape. *International Journal of the Sociology of Language*. 175/176. 2005. pp. 103–121.
5. Backhaus P. Multilingualism in Tokyo: A Look into the Linguistic Landscape. *International Journal of Multilingualism* 3(1). 2006. pp. 52–66.
6. Backhaus P. *Linguistic Landscapes: A Comparative Study of Urban Multilingualism in Tokyo*. Clevedon : Multilingual Matters. 2007. 158 p.
7. Ben-Rafael E., Shohamy E., Amara M. H., Trumper-Hecht N. Linguistic landscape as symbolic construction of the public space: The case of Israel // *Linguistic landscape: A new approach to multilingualism* / Gorter D. ed. Clevedon : Multilingual Matters. 2006. pp. 7–30.
8. Ben-Rafael E. et al. Introduction. In. Shohamy, E. et al. eds. // *Linguistic Landscape in the City*. Bristol : Multilingual Matters. 2010. pp. XI–XXVIII.
9. Bever O. Linguistic Landscapes of Post-Soviet Ukraine: Multilingualism and Language Policy in Outdoor Media and Advertising. Tucson : University of Arizona. 2010. 235 p.
10. Bever, O. Linguistic landscapes as multimodal and multilingual phenomena // Laitinen M., Zabrodskaja A. eds. *Dimensions of Sociolinguistics Landscapes in Europe. Materials and Methodological Solutions*. Frankfurt am Main : Peter Lang. 2015. pp. 233–261.
11. Blackwood R., Lanza E., Hirut W. eds. *Negotiating and Contesting Identities in Linguistic Landscape*. London : Bloomsbury Academic. 2016. 288 p.
12. Blommaert J. Language Policy and National Identity // *An Introduction to Language Policy: Theory and Method* / Ricento T. ed. Malden, MA: Blackwell Publishing Ltd. 2006. pp. 238–254.
13. Blommaert J. Ethnography, superdiversity and linguistic landscapes: Chronicles of complexity. *Multilingual Matters*. Bristol, 2013. 126 p.
14. Blommaert J. Chronicles of complexity: Ethnography, superdiversity and linguistic landscapes. *Tilburg Papers in Culture Studies* 29. Tilburg University, 2012. 151 p.
15. Blommaert J., Maly, I. Ethnographic linguistic landscape analysis and social change: A case study. *Tilburg Papers in Culture Studies*, paper 100. 2014. URL: http://www.researchgate.net/publication/264992781_Ethnographic_Linguistic_Landscape_Analysis_and_social_change_A_case_study (data zvernennia: 20.11.2022).

16. Brubaker R. Nationalizing states revisited: projects and processes of nationalization in post-Soviet states. *Ethnic and Racial Studies* 34(11). 2011. pp. 1785–1814.
17. Burdick C. *Mobility and Language in Place: A Linguistic Landscape of Language Commodification*. Amherst : University of Massachusetts. 2012. 44 p.
18. Csernicskó I., Beregszászi, A. Different states, same practices: visual construction of language policy on banknotes in the territory of present-day Transcarpathia. *Language Policy* 18 (2). 2019. pp. 269–293. <https://doi.org/10.1007/s10993-018-9485-3>
19. Csernicskó I., Laihonen, P. Hybrid practices meet nation-state language policies: Transcarpathia in the twentieth century and today. *Multilingua* 35/1. 2016. pp. 1–30.
20. Dal Negro, S. Local policy modeling the linguistic landscape // *Linguistic landscape. Expanding the scenery*. Shohamy E. Gorter D. eds. New York ; London : Routledge. 2009. pp. 206–218.
21. Edwards J. *Minority Languages and Group Identity: Cases and Categories*. Amsterdam : John Benjamins. 2010. 231 p.
22. Eröss Á., Holányi Á., Tátrai, P. Toponymic politics and the role of heritagisation in multiethnic cities in Romania. *International Journal of Heritage Studies* 28 / 6. 2022. pp. 763–777. DOI: [10.1080/13527258.2022.2076719](https://doi.org/10.1080/13527258.2022.2076719)
23. Eröss Á. Landscape in transition in the shadow of 2022 Russia’s invasion in Ukraine – notes from Hungary. *Border & Regional Studies* 10/1. 2022. pp. 71–86. DOI <https://doi.org/10.25167/brs4792>
24. Fairclough N. *Critical discourse analysis: The critical study of Language*. London : Longman. 1995. 268 p.
25. Fairclough N. *Language and power* (2nd ed.). London : Longman. 2001. 226 p.
26. Gorter D., Marten H. F., Van Mensel L. Linguistic Landscapes and Minority Languages // *The Palgrave Handbook of Minority Languages and Communities*. Hogan-Brun G., O’Rourke B. eds. London : Palgrave Macmillan. 2019. pp. 481–506.
27. Gorter D., Marten, H. F., Van Mensel, L. eds. *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. 324 p.
28. Gorter D. Further Possibilities for Linguistic Landscape Research // *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*. Gorter D. ed. Clevedon; Buffalo; Toronto : Multilingual Matters. 2006. pp. 81–89.
29. Gorter D. Introduction: The Study of the Linguistic Landscape as a New Approach to Multilingualism // *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*. Gorter D. ed. Clevedon; Buffalo; Toronto : Multilingual Matters. 2006. pp. 1–6.
30. Gorter D. Linguistic Landscapes in a Multilingual World. *ARAL – Annual Review of Applied Linguistics* 33. 2013. pp. 190–212.
31. Gorter D. A nyelvi tájkép tanulmányozása: bevezetés a tudományterületbe. *Regio* 25/3. 2017. pp. 31–49.
32. Gorter D. Methods and Techniques for Linguistic Landscape Research: About Definitions, Core Issues and Technological Innovations // *Expanding the Linguistic Landscape: Linguistic Diversity, Multimodality and the Use of Space as a Semiotic Resource*. Pütz M., Mundt N. eds. Bristol; Blue Ridge Summit : Multilingual Matters, 2018. pp. 38–57. DOI [10.21832/9781788922166-005](https://doi.org/10.21832/9781788922166-005)
33. Gorter D. ed. *Linguistic Landscape: A New Approach to Multilingualism*. Clevedon; Buffalo; Toronto : Multilingual Matters. 2006. 96 p.
34. Hires-László K., Horzsa G., Letenyi L. A kétnyelvűség mint üzleti érdek: Egy nyelvitájképkutatás eredményei a kelet-szlovák-magyar határ régióban. Kérdőíves, résztvevő megfigyelésen és szakértői interjúkon alapuló kutatás eredményei. *Fórum Társadalomtudományi Szemle* 21/4. 2019. pp. 3–21.
35. Hires-László K. Linguistic Landscapes in a Western Ukrainian Town. *Corvinus Journal of Sociology and Social Policy* 10 (1): 2019. pp. 87–111.
36. Ivanova O. Language situation in post-Soviet-Kyiv: Ukrainian and Russian in the linguistic landscape and communicative practices // *Sociolinguistic Transition in Former Eastern Bloc Countries: Two*

Decades after the Regime Change. Sloboda M., Laihonen P., Zabrodskaia A. eds. Frankfurt am Main Peter Lang. 2016. pp. 379–405.

37. Jaworski A., Thurlow C. Introducing Semiotic Landscapes // *Semiotic Landscapes: Language, Image, Space*. Jaworski A., Thurlow C. eds. London : Continuum. 2010. pp. 1–40.

38. Jaworski A., Thurlow C. eds. *Semiotic landscapes: Language, image, space*. London : Continuum. 2010. 298 p.

39. Kamusella T. *Creating Languages in Central Europe During the Last Millennium*. New York : Palgrave Macmillan. 2015. 168 p.

40. Kroskrity P. V. Regimenting language // *Regimes of Language: Ideologies, Politics and Identities*. Paul V. Kroskrity ed. Santa Fe : School of American Research Advanced Seminar Series. 2000. pp. 1–34.

41. Laihonen P., Csernicskó I. Expanding Marginality: Linguascaping a Transcarpathian Spa in South-Western Ukraine // *Language and Culture on the Margins: Global/Local Interactions*. Kroon S., Swanenberg J. eds. New York; London : Routledge. 2019. pp. 145–164.

42. Laihonen P. Beware of the dog! Private linguistic landscapes in two ‘Hungarian’ villages in South-West Slovakia. *Language Policy* 14 (1). 2015. DOI 10.1007/s10993-015-9358-y. URL: <http://link.springer.com/article/10.1007%2Fs10993-015-9358-y#page-1> (data zvernennia: 20.11.2022).

43. Laihonen, P. Linguistic landscapes of a minoritized regional majority: Language ideologies among Hungarians in South-West Slovakia // *Dimensions of Sociolinguistic Landscapes in Europe Materials and Methodological Solutions*. Mikko Laitinen, Anastassia Zabrodskaia eds. Peter Lang; Frankfurt am Main; Berlin; Bern; Bruxelles; New York; Oxford; Wien. 2015. pp. 171–198.

44. Landry R., Bourhis R. Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality. *Journal of Language and Social Psychology* 16. 1997. pp. 23–49.

45. Linguistic Landscape Bibliography. URL: <https://www.zotero.org/groups/216092/-linguistic-landscape-bibliography> (data zvernennia: 18.11.2022).

46. Malykhina S. Change and continuity in the urban semiosphere of post-Soviet Kharkiv. *East/West: Journal of Ukrainian Studies* 7 (2020)/1. 2020. pp. 55–104. DOI: 10.21226/ewjus569

47. Mark D. M., Turk A. G., Burenhult N., Stea D. eds. *Landscape in language: Transdisciplinary perspectives*. Culture and language use 4. Amsterdam : Philadelphia John Benjamins. 2011. 499 p.

48. Marten F. H., Van Mensel L. & Gorter D. Studying Minority Languages in the Linguistic Landscape // *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Gorter D., Marten H. F., Mensel L. eds. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. pp. 1–15.

49. Orosz Ö. Egy új fenomén – anyanyelvhasználati mozgalmak // Tóth K. (szerk.) *Nyelvi jogok I. A kisebbségi és nyelvi jogok helyzete Szlovákiában. Jogsegélyszolgálat 2009–2011*. Somorja : Fórum Kisebbségkutató Intézet. 2013. pp. 311–316.

50. Pavlenko A. Language Conflict in Post-Soviet Linguistic Landscapes. *Journal of Slavic Linguistics* 17(1–2). 2009. pp. 247–274.

51. Pavlenko A. Transgression as the Norm: Russian in Linguistic Landscape of Kyiv, Ukraine // *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Gorter D., Marten H. F., Mensel L. eds. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. pp. 36–56.

52. Pavlenko A. Why diachronicity matters in the study of linguistic landscapes. *Linguistic Landscape* 1(1/2). 2015. pp. 114–132.

53. Pennycook A. Language, ideology and hindsight: Lessons from colonial language policies // *Ideology, politics, and language policies: Focus on English*. Thomas Ricento ed. Amsterdam : John Benjamins. 2000. pp. 49–65.

54. Pennycook A. Translanguaging and semiotic assemblages. *International Journal of Multilingualism* 14(3). 2017. pp. 269–282.

55. Puzey G. Two-Way Traffic: How Linguistic Landscapes Reflect and Influence the Politics of Language // *Minority Languages in the Linguistic Landscape*. Gorter D., Marten H. F., Mensel L. eds. Basingstoke : Palgrave Macmillan. 2012. pp. 127–147.

56. Rubdy R., Ben Said S. eds. *Conflict, Exclusion and Dissent in the Linguistic Landscape*. Basingstoke : Palgrave MacMillan. 2015. 306 p.
57. Scollon R., Scollon S. W. *Discourses in place: Language in the material world*. London, UK : Routledge. 2003. 258 p.
58. Shohamy E., Ben-Rafael E. Introduction: linguistic landscape, a new journal. *Linguistic Landscape* 1(1/2). 2015. pp. 1–5.
59. Shohamy E., Gorter D. Introduction // *Linguistic Landscape: Expanding the Scenery*. Shohamy E., Gorter D. eds. New York : Routledge. 2009. pp. 1–10.
60. Shohamy E., Gorter D. eds. *Linguistic landscape: Expanding the scenery*. New York : Routledge. 2009. 392 p.
61. Shohamy E., Waksman S. Linguistic landscape as an ecological arena: Modalities, meanings, negotiations, education // Shohamy E., Gorter D. eds. *Linguistic landscape: Expanding the scenery*. New York; London : Routledge. 2009. pp. 313–331.
62. Shohamy E. *Language policy: Hidden agendas and new approaches*. London : Routledge. 2006. 208 p.
63. Shohamy E. Linguistic Landscapes and Multilingualism // *The Routledge Handbook of Multilingualism*. Martin-Jones M., Blackledge A., Creese A. eds. New York : Routledge. 2012. pp. 538–551.
64. Shohamy E. LL research as expanding language and language policy. *Linguistic Landscape* 1(1/2): 2015. pp. 152–171.
65. Spolsky B. *Language Policy*. Cambridge : Cambridge University Press. 2004. 250 p.
66. Trumper-Hecht N. Linguistic Landscape in Mixed Cities in Israel from the Perspective of ‘Walkers’: The Case of Arabic // *Linguistic landscape in the city*. Shohamy E., Ben-Rafael E., Barni M. eds. Clevedon : Multilingual Matters. 2010. pp. 235–251.
67. Tufi S., Blackwood R. Trademarks in the linguistic landscape: Methodological and theoretical challenges in qualifying brand names in the public space. *International Journal of Multilingualism* 7. 2010. pp. 197–210.
68. Vigers D. Signs of absence: language and memory in the linguistic landscape of Brittany. *International Journal of the Sociology of Language* 223. 2013. pp. 171–187.
69. Volvach N. Still Ukrainian or Already Russian? The Linguistic Landscape of Sevastopol in the Aftermath of Crimean Annexation. *Euxeinos* 9/28. 2019. pp. 93–111.

Берегсасі Аніко Ференцівна, доктор габілітований, професор, завідувач кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (Україна).

Beregszászi Anikó, Doctor of Habilitation, Professor, Head of the Department of Philology, Ferenc Rakóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (Ukraine).

Черничко Степан Степанович, доктор гуманітарних наук, професор кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (Україна).

Csernicskó István, DSc, Full Professor of Department of Philology, Ferenc Rakóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (Ukraine).

Газдаг Вільмош Вільмошович, доктор філософії в галузі мовознавства, доцент, доцент кафедри філології Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці II (Україна).

Gazdag Vilmos, Ph.D. in Philology, associate professor, associate professor at the Department of Philology, Ferenc Rakóczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education (Ukraine).

Стаття надійшла: 21.11.2022

Статтю прийнято до друку: 28.11.2022

УДК 811.161.2-13(477.87)

DOI 10.31652/2521-1307-2022-35-113-123

THE ROLE OF LINGUISTIC LANDSCAPE RESEARCH AMONG SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES OF TRANSCARPATHIA

Kornélia Hires-László

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education,
Ukraine, Berehove, Kossuth square 6
e-mail: hires.laszlo.kornelia@kmf.org.ua
ORCID: 0000-0003-2017-3999

Réka Máté

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher
Education, Ukraine, Berehove, Kossuth square 6
email: mate.reka@kmf.org.ua
ORCID: 0000-0003-3598-4057

Enikő Tóth-Orosz

Ferenc Rakoczi II Transcarpathian Hungarian College of Higher Education,
Ukraine, Berehove, Kossuth square 6
email: toth.rosz.eniko@kmf.org.ua
ORCID: 0000-0002-8588-6626

The analysis of the linguistic landscape is connected to many scientific fields where the use of language in the public space, its diversity and dynamics are investigated, and it often happens that a photo of a sign appears in academic papers as an illustration of various social and political processes and events. Since its establishment, the Antal Hodinka Linguistic Research Center has been collecting and archiving photos throughout Transcarpathia, mainly focusing on Hungarian-inhabited settlements in the region. In the life of a region with such a rich history, constant changes take place, on which the linguistic landscape constantly reflects. In our paper, we present the place of the linguistic landscape among the linguistic research conducted in Transcarpathia, outlining the rich literature available on the subject.

Keywords: *linguistic landscape, sociolinguistics, Transcarpathia.*

РОЛЬ ДОСЛІДЖЕНЬ МОВНОГО ЛАНДШАФТУ В СОЦІАЛЬНИХ ТА ГУМАНІТАРНИХ СТУДІЯХ ЗАКАРПАТТЯ

Корнелія Гіреш-Ласлов

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Україна, м. Берегове, площа Кошута, 6
e-mail: hires.laszlo.kornelia@kmf.org.ua
ORCID: 0000-0003-2017-3999